

ФОНД ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЬОВАНОГО ТАРИФУ ЗА НАДАННЯ ПОСЛУГ ЯК ПУБЛІЧНИЙ ФОНД КОШТІВ

FUND OF STATE REGULATED TARIFF FOR THE SERVICES PROVISION AS A PUBLIC FUND OF MEANS

Житник Ю.В.,

аспірант кафедри фінансового права
юридичного факультету

Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Стаття присвячена висвітленню сутності такої основоположної категорії фінансового права, як публічні фінанси, та їх матеріальної форми – публічних фондів коштів. Здійснено дослідження поняття «публічний інтерес», його видів, та акцентовано на особливостях ознаки публічності. Проведено порівняльно-правовий аналіз категорій «фонд тарифу» та «публічний фонд коштів».

Ключові слова: фінанси, публічні фінанси, публічність, публічний фонд коштів, інтерес, публічний інтерес, суспільний інтерес, фонд тарифу, фонд державного регульованого тарифу за надання послуг.

Статья посвящена рассмотрению сущности такой главной категории финансового права, как публичные финансы и публичные фонды средств. Проведено исследование понятия «публичный интерес», его виды, акцентировано внимание на особенностях признака публичности. Осуществлен сравнительно-правовой анализ категорий «фонд тарифа» и «публичный фонд средств».

Ключевые слова: финансы, публичные финансы, публичность, публичный фонд средств, интерес, публичный интерес, общественный интерес, фонд тарифа, фонд регулируемого государством тарифа за предоставление услуг.

The article is devoted to the essence of such a fundamental category of financial law as public finances and their material form – public cash funds. The study has been undertaken on the concept “public interest”, its types with special attention to the features of publicity. A comparative legal analysis of the categories “fund of the tariff” and “public fund of means” was carried out.

Key words: finances, public finances, publicity, public cash funds, interest, public interest, tariff fund, fund of state regulated tariff for services provision.

Постановка проблеми. Нині Україна проходить складний перехідний етап становлення державності, громадянського суспільства та демократії.

З метою реалізації поставлених завдань, сприяння розвитку економіки та забезпечення прав людини і громадянина держава має сприяти впровадженню нових технологій, механізмів діяльності, модернізувати різні сфери економіки шляхом розроблення та реалізації відповідних програм, дослідження правових механізмів, які ефективно функціонують у державі, їх удосконалення, виявлення колізій і прогалин, що сприяють домінуванню приватного інтересу комерційних структур над публічним суспільним інтересом (особливо у сфері діяльності природних монополій та на суміжних ринках), використовуючи напрацювання загальнотеоретичних та галузевих наук, положення чинного законодавства та враховуючи суспільні відносини, які виникають між суб'єктами.

Роль держави у процесі становлення та розвитку ринкової економіки є дуже важливою, а щодо деяких питань – домінуючою. Адже одні напрями діяльності не можуть ефективно працювати без втручання держави (для прикладу, атомна енергетика), а інші є фінансово невідомими без додаткового фінансування (наприклад, державна програма з енергоефективності). Тому важливим є повне, всебічне, комплексне дослідження процесу розробки, планування прогнозованих джерел фінансування, шляхів залучення коштів, їх нормативне затвердження, реаліза-

ція запланованих заходів, цільове та ефективно використання залучених ресурсів до публічних фондів та подальшого контролю за їх використанням.

Стан опрацювання. Дослідження різних аспектів теоретичних основ науки фінансового права здійснювалось більшістю науковців-фінансистів, які прямо чи опосередковано аналізували правову природу зазначених понять. Так чи інакше категорію «публічні фінанси», «публічний фонд коштів», «публічний інтерес» у своїх наукових розвідках згадують Д.О. Білінський, В.А. Вдовічен, Л.К. Воронова, Д.О. Гетманцев, Е.С. Дмитренко, О.О. Дмитрик, М.П. Кучерявенко, О.А. Лукашев, О.В. Музика-Стефанчук, А.А. Нечай, О.П. Орлюк, М.О. Перепелиця, З.І. Перощук, Н.Ю. Пришва, К.О. Токарева, Л.В. Фокша, Т.Б. Шолкова, Н.Я. Якимчук та ін. У свою чергу, дослідження правової природи поняття «фонд тарифу» як публічного фонду коштів обрано ініціативно, оскільки відсутні будь-які спеціальні наукові дослідження цієї категорії як предмета фінансово-правової доктрини.

Метою статті є уточнення поняття «публічні фінанси», «публічний фонд коштів», детальний аналіз його ознак та правової природи, дослідження категорій «інтерес» та «публічний інтерес», обґрунтування теорії, що фонд тарифу є публічним фондом коштів.

Виклад основного матеріалу. На сучасному етапі розвитку суспільства та постійної зміни усталених суспільних відносин, відмирання одних, а на їх

місці виникнення нових, перед юридичною наукою загалом та наукою фінансового права зокрема постає актуальне завдання, а саме: здійснювати дослідження та напрацювання теоретичної бази для того суспільного порядку, який нині діє. Оскільки наукові розвідки та практична діяльність є своєрідною рушійною силою у напрямі вдосконалення норм чинного законодавства шляхом внесення змін, доповнень, усунення прогалин та ліквідація колізій, а також урегулювання тих відносин, які є якісно новими, закріплення їх на законодавчому рівні, тому уточнення категоріального апарату, розширення предмета дослідження є досить важливим. Оскільки економічний розвиток нашої країни не стоїть на місці, тому і відносини, спрямовані на задоволення публічного інтересу під час формування публічних фондів коштів, щоразу набувають якісно нового рівня та розширюють сферу функціонування. У зв'язку з цим у науці фінансового права періодично постає проблема уточнення поняття «публічні фонди коштів», їх визначальних особливостей, розмежування з приватними фондами, здійснення детальної класифікації для чіткого структурування, визначення ролі та місця поняття «публічний інтерес» у контексті розгляду категорії «публічний фонд коштів», а також розширення предмета фінансово-правового регулювання суспільних відносин, які за своєю правовою природою є публічними.

Категорія «фінанси» протягом багатьох років є предметом дослідження як представників економічної, так і юридичної науки. Це пояснюється матеріальним виміром суспільних відносин, які спрямовані на досягнення певного фінансового результату.

Зокрема, представниками економічної теорії пропонуються ідеї, що фінанси – це економічні відносини, які виникають у результаті розподілу та перерозподілу внутрішнього валового продукту (теоретична основа сутності); це потоки грошових коштів, зумовлені розподілом та перерозподілом внутрішнього валового продукту (зовнішнє виявлення сутності); спрямування потоків грошових коштів на соціально-економічний розвиток суспільства та його суб'єктів [1, с. 131]. Додатково варто підкреслити позицію таких науковців, як О.А. Гнатенко та Н.П. Лис, які до ознак фінансів відносять такі: грошовий (вартісний) характер; розподільчий (перерозподільчий) характер; фондний характер; завжди пов'язані з формуванням доходів, що приймають форму фінансових ресурсів; регулюються державою [2, с. 10]. Отже, з позиції економічної науки, фінанси – це економічна категорія, яка включає економічні грошові відносини, що виникають у процесі розподілу й перерозподілу внутрішнього валового продукту під час формування фондів коштів та обов'язково регулюються державою в особі відповідних органів.

Однак основою фінансово-правових досліджень є не всі фінанси, а саме публічні фінанси, визначальною особливістю яких є публічний характер. Наприклад, проф. Н.Ю. Пришва під поняттям «публічні фінанси» розуміє «сукупність суспільних економіч-

них відносин, які спрямовані на формування, розподіл і використання публічних фондів коштів, необхідних для безперебійного функціонування як держави загалом, так і її територіальних утворень і для задоволення публічного інтересу» [3, с. 150]. Відомий російський науковець О.М. Козирін переконаний, що загальний інтерес, на захист якого спрямовані публічні фінанси, може бути виражений як у державній політиці, так і в діяльності органів місцевого самоврядування. У першому випадку це державні фінанси, а в другому – муніципальні. У своїй сукупності ці дві категорії й утворюють публічні фінанси [4, с. 7]. На нашу думку, ототожнення публічних фінансів лише з державними та муніципальними є дещо обмеженим, оскільки Конституцією України задекларовано, що Україна є соціальною, правовою державою, людина, її життя і здоров'я, недоторканість і безпека є найвищою соціальною цінністю (ст.ст. 1, 3 Конституції України) [5], тому пріоритетним напрямом має стати першочергове задоволення потреб особистості шляхом реалізації ефективної державної політики (за принципом «держава для людини, а не людина для держави»). Слушною є позиція проф. А.А. Нечай, яка дещо ширше розуміє поняття «публічні фінанси» та охоплює ним також ті відносини, що виникають у суспільстві щодо задоволення визнаних державою суспільних інтересів, які не збігаються з традиційними загальдержавними і територіальними публічними інтересами [6, с. 59]. Повністю погоджуємось із висновком науковця та розуміємо під поняттям «публічні фінанси» такі суспільні економічні відносини, які виникають із приводу акумуляції, розподілу та використання публічних фондів коштів, що спрямовані на задоволення визнаного державою публічного (суспільного, державного, місцевого) інтересу та реалізація яких регулюється імперативними нормами права.

Вищезазначене визначення публічних фінансів як основоположної категорії фінансового права, предмета фінансово-правових досліджень є неповним без роз'яснення сутності понять «публічний фонд коштів» та «публічний інтерес» з обов'язковим акцентом на ознаки публічності.

Так, проф. Л.К. Воронова зазначає, що публічні грошові доходи до кінцевого їх використання поділяються на відповідні цільовому призначенню відокремлені частки, які мають назву «фонди коштів». Формування й використання таких фондів є суттєвою рисою фінансів, яка відрізняє останні від інших видів грошових відносин. Цільове призначення таких фондів є умовою їх ефективної мобілізації, розподілу та використання [7, с. 24]. Проф. Н.Ю. Пришва коротко та влучно підсумовує, що під публічним фондом варто розуміти грошовий фонд, порядок формування й використання якого регулюється нормами актів суб'єктів публічної влади й кошти якого спрямовуються на задоволення публічного інтересу [8, с. 19]. Отже, публічним фондом коштів можемо вважати матеріальне вираження публічних фінансів, які розділені між собою за певним цільовим призначенням.

Черговим важливим питанням, яке потребує особливої уваги, є поняття «публічний інтерес». Досить цікавим, на нашу думку, є дослідження М.О. Перепелиці, яка спочатку проводить аналіз визначень інтересу у філософії, соціології та гуманітарних науках та зазначає, що головні підходи до визначення інтересу не суперечать один одному, а доповнюють та виступають як етапи послідовного його розвитку. Спочатку (теорія зовнішніх обставин) йдеться про існування об'єктивної потреби, що не залежить від волі суб'єкта, потім (теорія внутрішнього фактору) виникає зв'язок між цією об'єктивною потребою, яка виражена відповідним предметом, та внутрішнім усвідомленням суб'єкта, що зрештою спонукає останнього до здійснення пізнавальної діяльності, і у підсумку (теорія взаємодії) відбувається кристалізація самого інтересу та конкретна діяльність щодо його здійснення [9, с. 114]. Але нас цікавить не будьякий інтерес, а саме публічний.

Поняття «публічність» влучно визначено Ю.О. Тихомировим, який не прирівнював її лише до державних інтересів, а розумів під цим поняттям також спільні інтереси людей як інтереси різного виду товариств, об'єднань (зокрема територіальних), інтереси колективної самоорганізації та саморегулювання й самоуправління. Основною ознакою «публічності» дослідник назвав наявність публічного інтересу як сумарного, узагальненого соціального інтересу в кожній зі сфер – економічній, соціальній та ін. [10, с. 32]. Додатково варто зазначити, що Ю.О. Тихомиров розрізняв три види публічного інтересу: державний, суспільний та територіальний (державним інтересом варто вважати різновид публічного інтересу, носієм якого виступає держава в особі уповноважених органів; територіальним є такий публічний інтерес, носієм якого є органи місцевого самоврядування, а суспільним є спільні інтереси як узагальнені особисті чи групові інтереси). Заслуговує на увагу позиція К.Ю. Тот'єва, який наголошує, що публічність передбачає здійснення різних видів діяльності заради досягнення суспільних цілей. Публічність інтересу означає, що його суб'єктом (носієм) є суспільство як органічне ціле [11, с. 19]. Більш деталізовано у своєму дослідженні цю ідею розвинула проф. А.А. Нечай, яка до ознак публічності відносить такі: 1) форма власності на об'єкт правовідносин – державна, комунальна, колективна; 2) характер інтересу – публічний; 3) мета виникнення суспільних відносин – задоволення потреб суспільства чи держави; 4) метод правового регулювання – владних приписів; 5) державне регулювання не лише розподілу, а й використання об'єкта, з приводу якого виникають суспільні відносини [6, с. 30–31]. Е.С. Дмитренко, здійснивши детальний аналіз надбань фінансово-правової доктрини, пропонує таке визначення: «Публічний інтерес – це спільні узагальнені публічні потреби суспільства, його окремих соціальних груп та членів, держави й територіальних громад (адміністративно-територіальних одиниць), задоволення яких необхідне для повноцінного функціонування і роз-

витку суспільства, його окремих соціальних груп та членів, держави та територіальних громад (адміністративно-територіальних одиниць)» [12, с. 91]. Це визначення значно розширює коло суспільних відносин, реалізація яких спрямовується на задоволення публічного інтересу та не обмежується державною чи комунальною власністю, що є доволі важливим на сучасному етапі розвитку української державності, особливо під час встановлення ринкових відносин та проведення масової приватизації стратегічно важливих об'єктів.

На підставі одержаних результатів та встановлення відмінних особливостей таких фінансово-правових категорій, як публічні фінанси, публічний фонд коштів, публічний інтерес, вбачаємо за можливе проаналізувати сутність поняття «фонд тарифу» як публічного фонду коштів.

Почнемо з пояснення понять «тариф» та «структура тарифу».

Часто в науковій літературі та законодавстві зустрічається отождоження понять ціна та тариф. Спробуємо їх розмежувати. Відповідно до ст. 1 Закону України «Про ціни і ціноутворення», ціна – виражений у грошовій формі еквівалент одиниці товару [13]. Згідно з Постановою Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики «Про затвердження Процедури встановлення та перегляду тарифів на послуги з транспортування, розподілу, постачання природного газу, закачування, зберігання та відбору природного газу», тариф – грошове відображення вартості надання послуги за її кількісну одиницю [14]. Відповідно до Наказу Державного комітету статистики України 10.01.2002 р. № 47 «Про затвердження методологічних положень щодо організації статистичного спостереження за змінами тарифів на послуги зв'язку для підприємств, установ, організацій», тариф – грошове відображення вартості надання послуги зв'язку [15]. Як випливає з визначень, закріплених законодавцем, до тарифу включається як вартість товару, який є предметом виконання робіт/надання послуг, так і витрат на створення таких послуг, транспортування з місць, так би мовити, виробництва до безпосереднього споживання (наприклад, централізоване водопостачання як послуга охоплює собою не лише вартість питної води як такої, а й її забір із джерел питного водопостачання, очисні роботи для доведення якості до вимог, що встановлені для питної води, подача з очисних споруд до системи водоводів і т. д.; або ж електроенергія хоча і визнається товаром, але у тариф включуються не лише витрати на виробництво, а й на передачу, розподіл та постачання до кінцевого споживача). Отже, фактично тариф охоплює як ціну товару, так і вартість робіт, без виконання яких цей товар стає недоступним для споживача. Тарифи, як і ціни, можуть бути вільними та державними регульованими. У свою чергу, державні регульовані ціни (за аналогією – тарифи) запроваджуються на товари, які справляють визначальний вплив на загальний рівень і динаміку цін, мають істотну соціальну значущість, а також на товари, що виробляються суб'єктами, які

займають монопольне (домінуюче) становище на ринку [13].

Що стосується поняття «структура тарифу», то нормативно-правовими актами також надається ряд визначень. Ось кілька з них: структура тарифів – складові елементи економічно обґрунтованих витрат, пов'язаних із провадженням у планованому періоді ліцензованого виду діяльності у сфері теплопостачання та послуг із централізованого опалення та постачання гарячої води, які групуються за статтями відповідно до положень (стандартів) бухгалтерського обліку, що затверджені Мінфіном, та витрати на покриття витрат [16]; структура тарифів – складові елементи економічно обґрунтованих витрат, пов'язаних із перевезенням пасажирів денними швидкісними поїздами класу Інтерсіті+ (IC+) у прогнозованому (планованому) періоді, які групуються за статтями, визначеними відповідно до стандартів бухгалтерського обліку, що затверджені Мінфіном України, та планованого прибутку з урахуванням інвестиційної складової частини [17]. Визначень структури тарифу велика кількість, адже у кожній сфері, оплата за споживання послуг в яких здійснюється за тарифними ставками, надається власне визначення, але з урахуванням особливостей діяльності конкретної галузі (наприклад, зв'язок, теплопостачання, електроенергія, комунальні послуги, транспортні перевезення та ін.). Отже, структура тарифу – це елементи економічно обґрунтованих витрат, які пов'язані зі здійсненням діяльності з надання послуг. Ця діяльність може підлягати ліцензуванню, а тарифи, за такої умови, будуть регульованими.

Як зазначалося раніше, публічні фінанси являють собою суспільні економічні відносини, які виникають під час формування, розподілу та використання публічних фондів коштів. А отже, можемо виділити такі етапи функціонування публічного фонду коштів: формування (складання проектів рішень, визначення джерел фінансування, затвердження, мобілізація коштів до фонду); розподіл (декларування видатків на конкретні цілі та у відповідних розмірах, планування їх спрямування), використання (безпосереднє витрачання коштів на затверджені цілі). Обов'язковим елементом кожної стадії є контроль (як попередній та поточний, так і подальший).

А чи можемо ми вважати кошти тарифу чи кошти структури тарифу (грошові ресурси, які акумулюються, розподіляються та використовуються з метою задоволення потреб споживачів, з одного боку, та виробничих витрат виробників/постачальників послуг, що задовольняють ці потреби, з іншого боку) грошовим фондом, відокремленим від інших фондів суб'єкта? Оскільки фонд – це сукупність систем та елементів, які працюють як одне ціле для досягнення спільної мети, тому проаналізувавши правову природу коштів тарифу, можемо стверджувати, що у своїй сукупності об'єкт, предмет тарифу, сфера його застосування, об'єктивна сторона тарифу (діяння, спрямовані на задоволення потреб, наслідки у вигляді спожитих послуг, причинний зв'язок між

діяннями та наслідками), а також суб'єктний склад (державна в особі уповноважених органів, суб'єкти господарювання – постачальники послуг, споживачі) та ставлення зазначених суб'єктів до розміру матеріального вираження вартості отриманих послуг, їх наявності/відсутності, необхідності їх отримання, кількісного вираження спожитих послуг) утворюють саме ту систему, яка без одного з елементів припиняє своє існування як цілісне утворення та спрямована на досягнення єдиної для всіх учасників мети, а отже, і кошти, які мобілізуються в результаті застосування тарифу, варто розуміти як фонд коштів, відокремлений від інших.

У свою чергу, кошти тарифу вважаємо за доцільне розглядати як публічні фінанси (суспільні економічні відносини), а от фонд тарифу – як публічний фонд коштів. За таких умов важливо розмежувати складові елементи фонду тарифу як два окремі фонди, враховуючи особливості їх правової природи. Так, на нашу думку, у складі фонду тарифу варто виокремлювати фонд структури тарифу (грошовий фонд, який формується на підставі планованих витрат та планованого прибутку, які закладаються у структуру тарифу) та грошовий фонд застосування тарифу на надання послуг (до цього фонду включаються кошти, які мобілізуються в результаті застосування тарифу, зокрема бюджетні відрахування на житлове субсидювання, тобто ототожнюється з фактичною сплатою коштів за спожиті послуги). Вищезазначене розмежування має досить важливе значення, адже, з одного боку, під час затвердження тарифних ставок пріоритетною є роль держави в особі уповноважених органів, а в окремих випадках – органів місцевого самоврядування, тому і кошти, які закладаються у структуру тарифу, у подальшому відображаються у вартісному еквіваленті тарифу та дохідній частині підприємств-постачальників послуг (монополістів або тих, що діють на суміжних ринках), а з іншого боку, хоча кошти фактично надходять на розрахункові рахунки постачальників послуг, але юридично суб'єкти господарювання можуть розпоряджатися на власний розсуд лише отриманим прибутком, решта коштів – на покриття витрат, закладених у структурі тарифу, та затверджених інвестиційною програмою.

Як зазначалося вище, фонд коштів тарифу є грошовим фондом, відокремленим від інших ресурсів, з особливою правовою природою та суб'єктним складом. Та чи є фонд коштів тарифу публічним фондом коштів? Проведемо порівняльний аналіз цих двох категорій за певними критеріями.

По-перше, порядок формування публічного фонду коштів регулюється нормами актів суб'єктів публічної влади. Що стосується порядку формування фонду тарифу, то варто зазначити певні моменти. Усі витрати, які будуть включені до структури тарифу та потім стануть матеріальною основою самого тарифу, в обов'язковому порядку затверджуються спеціально уповноваженими органами державної влади (наприклад, тарифи на електроенергію та комунальні послуги затверджуються Національною комісією, що здійснює державне регулювання

у сферах енергетики та комунальних послуг (далі – НКРЕКП), а в окремих випадках тарифи на комунальні послуги встановлюються органами місцевого самоврядування [18]). До того ж, порядок та строки нарахування і сплати тарифних платежів встановлюються імперативними приписами держави.

По-друге, використання коштів публічного фонду чітко регламентоване нормами чинного законодавства та підзаконних актів. Розглянемо цю ознаку на прикладі фонду тарифу на електроенергію. Складовими елементами структури тарифу на електроенергію є оптова ринкова ціна (близько 65,1%), витрати з передачі електроенергії (12,4%), витрати з постачання електроенергії (3,1%), вартість нормативних витрат електроенергії в мережах (19,4%) (згідно з інфографікою, зазначеною на офіційному сайті НКРЕКП). У свою чергу, важливою складовою частиною кожного елемента структури тарифу (а фактично – етапу руху електричної енергії від моменту виробництва до моменту безпосереднього споживання) є наявність затвердженої інвестиційної програми (план використання коштів з метою підвищення рівня надійності та економічності роботи основних фондів, який містить комплекс зобов'язань ліцензіата на період її виконання щодо розвитку ліцензіата, джерела її фінансування, графік виконання та пояснювальну записку [19; 20]; план капітальних інвестицій та капітальних вкладень для підвищення рівня надійності та економічності роботи основних фондів (генеруючого та допоміжного обладнання виробників електричної та теплової енергії), який містить комплекс зобов'язань ліцензіата на період їх виконання щодо розвитку ліцензіата, джерела їх фінансування, графік виконання та пояснювальну записку [21]). До інвестиційної програми включаються всі прогнозовані витрати (на виконання запланованих заходів (робіт) та купівлю необхідних товарів). Звіт щодо виконання інвестиційної програми подається щокварталу та за підсумками року. Контроль за виконанням інвестиційної програми здійснюється НКРЕКП. Аналогічну ситуацію з інвестиційними програмами та їх виконаннями можемо розглядати і на прикладі інших галузей (теплопостачання, водопостачання та водовідведення та ін.), оскільки загальні принципи формування тарифної політики та процедурні моменти у різних сферах аналогічні, може різнитися лише специфіка технічнологічних процесів функціонування цих галузей. Тому можемо підсумувати, що використання коштів фонду тарифу, як і публічних фондів коштів, чітко регламентоване нормами чинного законодавства, а контроль за їх використанням покладається на органи публічної влади.

І, зрештою, кошти публічного грошового фонду спрямовуються на задоволення публічного інтересу. Досить актуальним є це питання під час проектування на відносини, що виникають у межах дії тарифних механізмів. І як зазначалось раніше, до ознак публічності належать: форма власності (державна, комунальна, колективна); публічний характер інтересу; виникнення відносин із метою задо-

волення потреб суспільства чи держави; правове регулювання здійснюється методом владних приписів; державне регулювання розподілу та використання об'єкта, з приводу якого виникають суспільні відносини. Зосередимось на аналізі наявності чи відсутності мети задоволення публічного інтересу під час функціонування фонду тарифу. Перше – форма власності. На рівні органів місцевого самоврядування та встановлення ними ставок тарифів визначити форму власності та простежити публічний характер інтересу не є проблематичним, оскільки здебільшого це комунальна форма власності. А от і приватними підприємствами складніше. Однак варто розглядати власність на кошти фонду тарифу (а не на підприємства як майновий комплекс) як колективну форму власності усього українського народу в особі споживачів наданих послуг. За такої умови і друга ознака публічності (а саме публічний характер інтересу) легко простежується саме в задоволенні суспільного інтересу як сукупності узагальнених особистих та групових інтересів, які, з одного боку, не можна задовольнити без втручання держави, а з іншого – без їх задоволення не вбачається за можливе безперервний, цілісний та стабільний розвиток як держави, так і суспільства загалом [22, с. 33]. Що ж до третьої характеристики (реалізації потреб суспільства та держави), то можемо лише доповнити, що через повторюваність, однонамірність потреб окремих індивідів, з метою задоволення яких надаються послуги, вони об'єднуються в спільні потреби суспільства загалом. Четверту та п'яту ознаки варто об'єднати та зазначити: реалізація тарифних механізмів як на стадії планування, аналізу, розроблення, здійснення детальних розрахунків та аналітичної роботи, затвердження тарифних ставок, так і подальшої реалізації на практиці та контролю за їх виконаннями чітко регламентуються владними приписами та регулюються державою в особі уповноважених органів.

Висновки. Здійснивши детальний аналіз таких базових фінансово-правових понять, як «публічні фінанси», «публічний фонд коштів», «публічний інтерес» та провівши порівняльно-правове дослідження ознак публічного фонду коштів через призму сфери дії тарифних механізмів, встановлено, що фонд державного регульованого тарифу за надання послуг – це публічний фонд коштів, формування якого регулюється приписами нормативно-правових актів органів публічної влади та який спрямований на задоволення публічного суспільного інтересу. Додатково визначено дві форми його існування. Перша (фонд структури тарифу) – у період формування, тобто декларування переліку та обсягу витрат, які становлять матеріальну основу самого тарифу; друга (грошовий фонд застосування тарифу на надання послуг) пов'язується з безпосередньою мобілізацією, залученням коштів до фонду тарифу та подальшим їх ефективним та цільовим використанням у межах та розмірах, які чітко регламентовані владними приписами спеціально уповноважених органів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Артус М.М. Проблеми трактування сутності та функцій категорії «фінанси» / М.М. Артус // Фінанси України. – 2007. – № 4. – С. 127–135 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fu_2007_4_16.
2. Гнатенко О.А. Світовий генезис науки про фінанси / О.А. Гнатенко, Н.П. Лис // Формування ринкових відносин в Україні. – 2013. – № 7. – С. 7–10 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/frvc_2013_7_4.
3. Пришва Н.Ю. Публічні доходи як фінансово-правова категорія / Н.Ю. Пришва // Проблеми законності. – 2010. – Вип. 111. – С. 146–153 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pz_2010_111_20.
4. Козырин А.Н. Публичные финансы: взаимодействие государства и общества / А.Н. Козырин. – М.: ГУ-ВШЭ, 2002. – 37 с.
5. Конституція України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
6. Нечай А.А. Проблеми правового регулювання публічних фінансів та публічних видатків: [Монографія] / А.А. Нечай. – Чернівці: Рута, 2004. – 264 с.
7. Воронова Л.К. Фінансове право України : Підручник / Л.К. Воронова. – Київ: Прецедент; Моя книга, 2008. – 448 с.
8. Пришва Н.Ю. Публічні доходи: поняття та особливості правового регулювання: [монографія] / Н.Ю. Пришва. – К.: КНТ, 2008. – 200 с.
9. Перепелиця М.О. Публічний інтерес як мета діяльності суб'єктів фінансового права / М.О. Перепелиця // Вісник Академії правових наук України. – 2009. – № 2. – С. 112–119 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/vapny_2009_2_12.
10. Тихомиров Ю.А. Публичное право: Учебник / Ю.А. Тихомиров. – М.: БЕК, 1995. – 465 с.
11. Тотьев К.Ю. Публичный интерес в правовой доктрине и законодательстве / К.Ю. Тотьев // Государство и право. – 2002. – № 9. – С. 19–25.
12. Дмитренко Е.С. Особливості співвідношення публічного і приватного інтересу у фінансовому праві / Е.С. Дмитренко // Науковий часопис Національної академії прокуратури України. – 2016. – № 2. – Ч. 1. – С. 89–95 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.chasopysnapu.gr.gov.ua/ua/pdf/10-2016/01/dmitrenko.pdf>.
13. Про ціни і ціноутворення : Закон України від 21.06.2012 р. № 5007-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5007-17>.
14. Про затвердження Процедури встановлення та перегляду тарифів на послуги з транспортування, розподілу, постачання природного газу, закачування, зберігання та відбору природного газу : Постанова Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики від 03.04.2013 р. № 369 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0685-13>.
15. Про затвердження методологічних положень щодо організації статистичного спостереження за змінами тарифів на послуги зв'язку для підприємств, установ, організацій : Наказ Державного комітету статистики України 10.01.2002 р. № 47 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ua-info.biz/legal/baseue/ua-xmthle.htm>.
16. Про затвердження Порядку формування тарифів на теплову енергію, її виробництво, транспортування та постачання, послуги з централізованого опалення і постачання гарячої води : Постанова Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг від 24.03.2016 р. № 377 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nerc.gov.ua/?id=20667>.
17. Про затвердження Методики розрахунку тарифів на перевезення пасажирів денними швидкісними поїздами класу Інтерсіті+ (IC+) : Наказ Міністерства інфраструктури України від 05.07.2013 р. № 452 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1142-13>.
18. Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг : Закон України від 22.09.2016 р. № 1540-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1540-19>.
19. Про затвердження Порядку формування інвестиційних програм ліцензіатів з передачі та постачання електричної енергії : Постанова Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики від 13.12.2012 р. № 1627 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0020-13/paran12#n12>.
20. Про затвердження Порядку формування інвестиційних програм ліцензіатів з передачі електричної енергії магістральними та міждержавними електричними мережами та з виробництва теплової та/або електричної енергії на атомних електростанціях, гідроелектростанціях та гідроакумулюючих електростанціях : Постанова Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг від 30.06.2015 р. № 1972 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0840-15>.
21. Про затвердження Порядку формування інвестиційних програм ліцензіатів з виробництва електричної та теплової енергії на теплоелектроцентралях та когенераційних установках : Постанова Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг від 15.10.2015 р. № 2585 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1367-15>.
22. Публичные услуги и право. Научно-практическое пособие / Под ред. д. ю. н., проф. Ю.А. Тихомирова. – М.: НОРМА, 2007. – 416 с.